

Belemmeringen in werk door ziekte of handicap

DOOR Linda Fernandez Beiro

Mensen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap kunnen vaak moeilijker een baan vinden. De rijksoverheid wil dat meer mensen werk vinden, eventueel met ondersteuning. Dat is ook het doel van de Participatiewet. CBS en TNO vroegen werknemers in hoeverre zij arbeidsbelemmeringen ervaren.

Dit artikel geeft een beschrijving van het aantal werknemers dat aangeeft door hun gezondheid belemmerd te worden in hun werk. Daarbij wordt ingegaan op de kenmerken van deze werknemers, de soort aandoening, de mate van belemmering, de bedrijfstakken waarin ze werkzaam zijn en de mate van psychosociale arbeidsbelasting.

Kenmerken

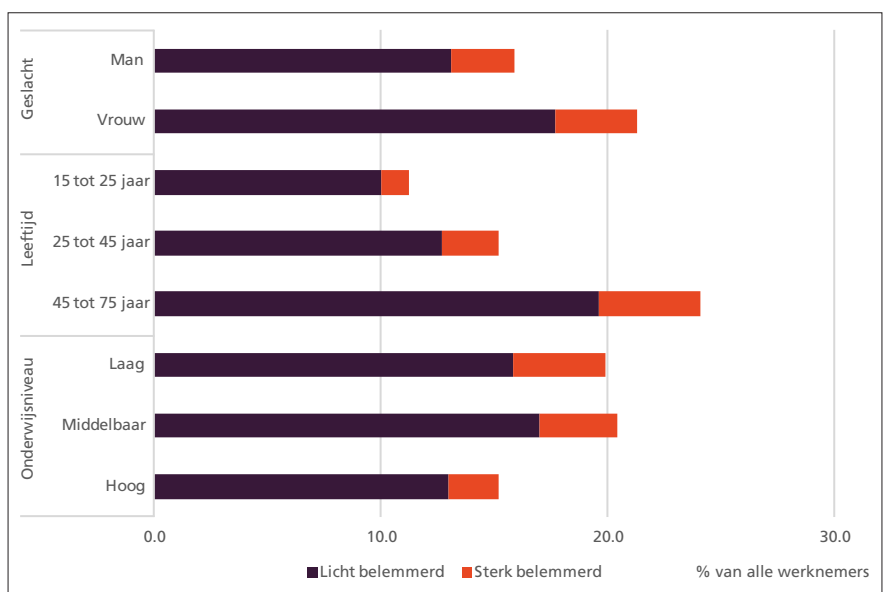
In de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA), die jaarlijks wordt uitgevoerd door het CBS en TNO, is aan werknemers tussen de 15 en 75 jaar gevraagd in hoeverre zij door een langdurige ziekte, aandoening of handi-

cap belemmerd worden bij het uitvoeren van het werk. In 2017 gaven bijna twee op de tien werknemers aan dat ze een belemmering ervoeren in verband met een langdurige ziekte, aandoening of handicap. Bij vijftien procent van de werknemers ging het om een lichte belemmering en bij drie procent om een sterke belemmering. Langdurige ziekten of aandoeningen waarbij werknemers zich relatief vaak sterk belemmerd voelen in hun werk zijn levensbedreigende ziekten zoals kanker of aids en psychische klachten of aandoeningen. De mate van belemmering door een langdurige ziekte, aandoening of handicap verschilt naar kenmerken van de werknemer. Zo is het aandeel vrouwen dat een

belemmering ervoer met 21 procent hoger dan het aandeel mannen (16%). Ook naar leeftijdsgroepen zijn er verschillen. Van de 25- tot 45-jarige werknemers geeft 15 procent aan zich belemmerd te voelen bij het uitvoeren van het werk. Onder werknemers tussen 45 en 75 jaar is dit met bijna een kwart een stuk hoger. De jongste werknemers (tot 25 jaar) ervaren het minst vaak een belemmering in hun werk (11%). Werknemers met een laag of middelbaar onderwijsniveau voelen zich vaker belemmerd dan werknemers met een hoog onderwijsniveau. Het aandeel werknemers dat aangeeft zich sterk belemmerd te voelen is het hoogst onder 45- tot 75-jarige werknemers (5%), lager opgeleiden en vrouwen (beide 4%).

Bedrijfstakken

Met 22 procent was het aandeel dat zich belemmerd voelt in hun werk het hoogst in de bedrijfstakken gezondheids- en welzijnzorg en nijverheid en energie. Ook in de bedrijfstakken onderwijs, openbaar bestuur en bouwnijverheid is het aandeel werknemers met een arbeidsbelemmering hoger dan gemiddeld. De bedrijfstakken met het laagste aandeel werknemers dat zich belemmerd voelt in het werk zijn informatie en communicatie en de landbouw en visserij (beide 14%). Het aandeel werknemers met een sterke arbeidsbelemmering door gezondheidsproblemen is met 4 procent het hoogst in de nijverheid en energie, bouwnijverheid en openbaar bestuur. In de meeste overige bedrijfstakken is dit aandeel met 3 procent gemiddeld. Met 2 procent is het aandeel

Figuur 1. Mate van belemmering naar persoonskenmerken, werknemers (15 tot 75 jaar), 2017

Bron: NEA (CBS/TNO)

verlof nemen dan werknemers die zich niet belemmerd voelen bij het werk.

Intimidatie

Werknemers die zich belemmerd voelen in hun werk door een langdurige aandoening, ziekte of handicap geven ook relatief vaak aan in de afgelopen twaalf maanden een enkele keer of vaker intimidatie of pesten door leidinggevenden of collega's te hebben ervaren. Een kwart van de sterk belemmerde werknemers en 18 procent van de licht belemmerde werknemers heeft in de afgelopen twaalf maanden intimidatie door leidinggevenden of collega's ervaren. Onder werknemers zonder belemmering is dit 9 procent. Tot slot wordt ook pesten door leidinggevenden of collega's vaker ervaren door sterk en licht belemmerden (respectievelijk 19 en 14%) dan door niet belemmerde werknemers (7%). ■

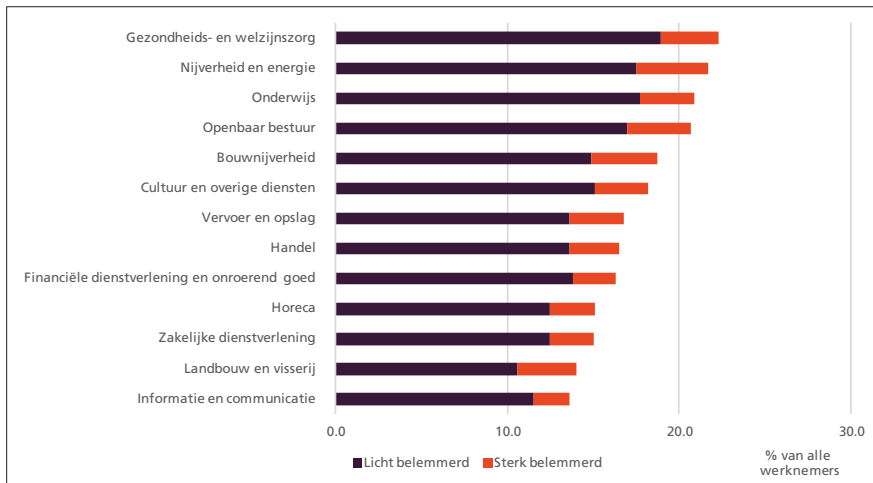
Linda Fernandez Beiro is statistisch onderzoeker bij het CBS.

Bronnen

- 1 Rijksoverheid (z.d.). Participatiewet. Geraadpleegd op 31 aug 2018 via www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/participatiewet
- 2 Rijksoverheid (z.d.). Stimuleren werkgevers aannemen mensen met arbeidsbeperking. Geraadpleegd op 31 aug 2018 via www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-met-arbeidsbeperking/stimulering-werkgevers-aannemen-mensen-met-arbeidsbeperking

Link StatLine

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83050NED/table?dl=102E8>

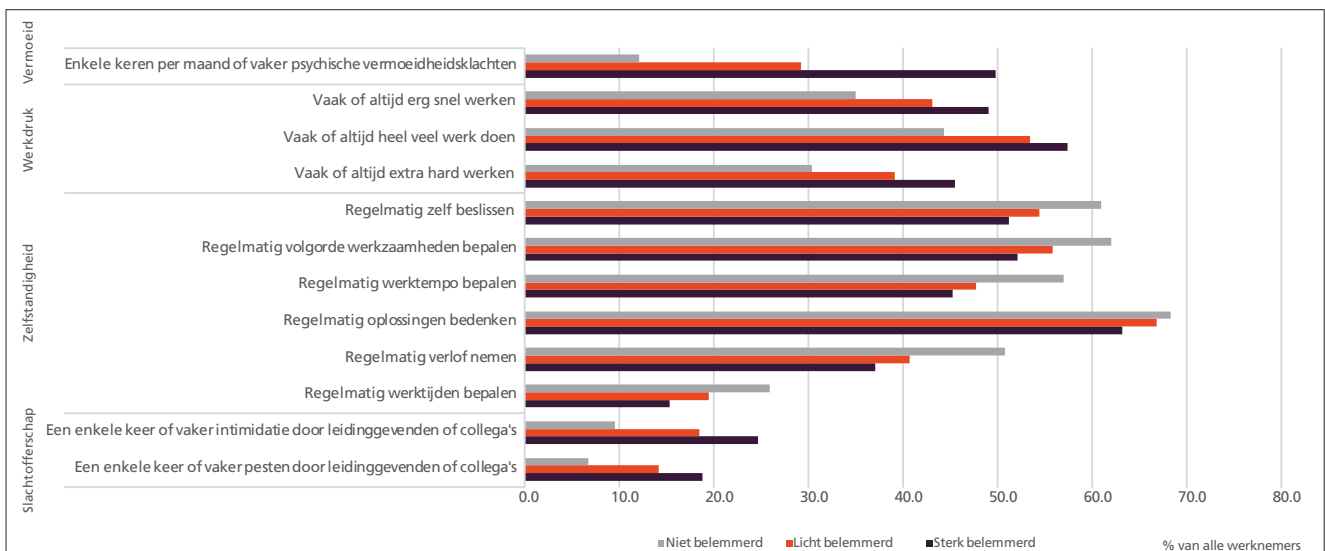
Figuur 2. Mate van belemmering naar bedrijfstak, werknemers (15 tot 75 jaar), 2017

Bron: NEA (CBS/TNO)

sterk belemmerde werknemers het laagst in de informatie en communicatie. Werknemers die door hun gezondheid te maken hebben met belemmeringen op hun werk, voelen zich vaker psychisch vermoeid door het werk. Bijna drie op de tien werknemers die zich licht belemmerd voelen, geven aan minstens een paar keer per maand te kampen met psychische vermoeidheidsklachten door het werk. Onder de werknemers met een sterke belemmering is dit zelfs de helft. Minstens een paar keer per maand voelen zij zich leeg aan het eind van de werkdag (61%), 's ochtends moe als men wordt geconfronteerd met het werk (49%) of compleet uitgeput door het werk (46%). Onder werknemers die geen belemmering

ervaren in hun werk is het aandeel met psychische vermoeidheidsklachten met 12 procent fors lager.

Werknemers met een belemmering geven ook vaker dan werknemers zonder belemmering aan heel veel werk te moeten verrichten of extra hard of snel te moeten werken. Ook voelen zij zich minder zelfstandig in hun werk dan andere werknemers. Zo kan slechts 15 procent van werknemers met een sterke belemmering en 19 procent van werknemers met een lichte belemmering de werktijden regelmatig zelf bepalen; onder werknemers zonder belemmering is dit ruim een kwart. Daarnaast kunnen ze minder vaak zelf beslissen, de volgorde van werkzaamheden en het werktempo bepalen, zelf oplossingen bedenken en

Figuur 3. Psychosociale arbeidsbelasting naar mate van belemmering, werknemers (15 tot 75 jaar), 2017

Bron: NEA (CBS/TNO)